

בעזהש"ת

והמשכילים יזחרו קוחר הרקיע

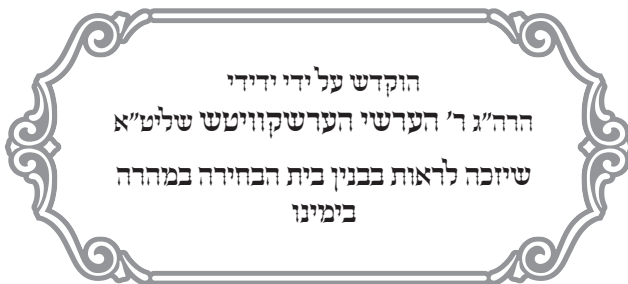
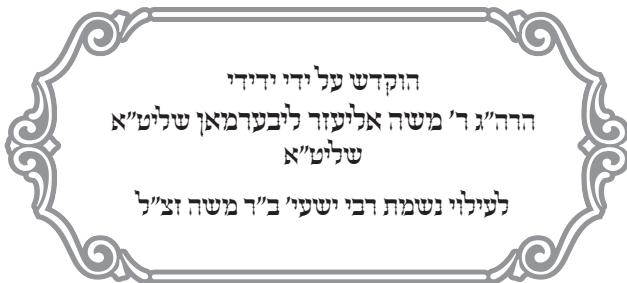
גליון שבועי

והמשכילים יזחרו

נדבת הרה"ג ר' הערשי הערשקאוויטש שליט"א

נדבת הרה"ג ר' משה אליעזר ליבערמאן שליט"א

גליון כ"ט • תזריע מצוע תשפ"א - ספירת העומר ב

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים, ולהרשמה לקבלת ערכונים
שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

מאמר הזוהר

ה פרק א - חג המצות במדרגת המלכות

ה ששמור הוא המלכות שנקראת שמור
 ה שבעים ימי סוכות למעלה ולכן בהם אומרים הלל גמור ושבעת ימי חג המצות למטה ואין
 ה אומרים בהם הלל גמור

ה את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות

ו מצת חסר שעוד לא שרו בה הימים העליונים.

ו פרק ב - ירידת המלכות אחר התקדשותה לטהר את ביתה

ו אחר שהמידה 'חג המצות' נתקדשה למה ירדה והרי מעלין בקודש?
 ו אחרי שהמכפר מתכפר יכול לכפר על ביתו
 ז 'חג המצות' התקדשה ולכן יכלה לירד לכפר על ביתה
 ז ביתה מתקדשת על ידי ישראל שלמטה

ז פרק ג - ספירת העומר הוא הכניסה לימים עליונים

ז אחר שהם מתקדשים עולה היא למעלה להתקשר בימים עליונים.
 ז כל ימים עליונים בעמידה שהוא דרך הזכר ולשבח עולם הזכר
 ח נשים פטורות מספירת העומר לפי שהוא בעולם הזכר
 ח יראה כל זכורך בברית שהוא הזכר
 ח כל אחד מימים עליונים נותן קדושה ליום מן התחוננים הנקראים שבוע
 ט כאשר נסתיימו מ"ט ימים לקח כל שבוע יום.
 ט תמימות לשון נקבה שהם בעולם הנקבה

ט

פרק ד - חג השבועות הוא השראת החמישים

ט חג שבועות על שם ימים הנקבות ששרו עליהם ימים העליונים.

ט שבועותכיכם שלכם כי בשבועות המלכות נטהרו ישראל

י ביום החמישים שורה היום העליון על מ"ט פנים של התורה

יא

מקורות ומפרשים**ספירת העומר שיעור ב**

יג

ליגמר והדר לספור והדר יקבל תורה

יג הסיפור והמעשה בספירת העומר

טו פסח וספירה הוא ליגרס והדבר ליסבר

טז ירידה לטהרה לצורך עליה

יז העיון הוא ירידה מן הכלל המלהיב אל הפרטים

כא ספירת העומר לזכרים ולנקבות

את חג המצות תשמור שבועת ימים תאכל מצות

זוהר פרשת תצוה חלק ב' דף קפ"ב, ב - קפ"ג, א

אור יקר פרשת תצוה סימן ב' עמ' קנ"ב - קנ"ה

הסולם פרשת תצוה אות ס"ב - ס"ט

מאמר זה ממשיך את מדרש הזוהר על לשון 'תשמור' הנאמר בחג המצות. אחרי אשר למעלה דרשו מתוך סמיכות אלהי מסכה לא תעשה לך שהוא הסמ"א, ודרש כי 'תשמור' הוא סוד הקדושה המשומרת מן החמין, שבפסח יצאו ישראל משליטת הסמ"א אל שליטת הקדושה. מוסיף וחורז לדייק בפסוק זה אל איזה מדרגה של הקדושה נכנסו בחג המצות, ומפרש שהוא מקום תחילת הקדושה בשכינה הנקראת שמור, ומשם ואילך הם שבועת ימים שאינם במדרגה זו. ועיקר דרוש זה לבאר סדר עליית המדרגות מן הפסח אל שבועת ימים, שמתפרטים אף הם לשבעה שבועות, ומשם לחג השבועות.

פרק א - חג המצות במדרגת המלכות

.א.

תשמור הוא המלכות שנקראת שמור

(שמות כג, טו. לד, יח) את חג המצות תשמר.

האי איהו אתר דאקרי שמור (דברים ה, יב: שמור את יום השבת. וכוזהר בראשית מח, ב ועוד: זכור לדכורא שמור לנוקבא) ובגין כך כתיב תשמר.

.ב.

שבעים ימי סוכות למעלה ולכן בהם אומרים הלל גמור ושבעת ימי חג המצות למטה ואין אומרים בהם הלל גמור

(שמות כג, טו) שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. שבעת ימים לאו אלין אינון שבעת יומין דסכות. דאינון עלאין, ואלין תתאין.

ועל דא בהני הלל גמור ובהני לאו הלל גמור (כמבואר ערכין י, א – יב שיחיד גומר את ההלל שמונה ימי החג ויום טוב ראשון של פסח בלכוד).

ג.

מצת חסר שעוד לא שרו בה הימים העליונים.

ועל דאינון לתתא כתיב (שמות יג, ו. כג, טו. לד, יח) **שבעת ימים תאכל מצות** – **מצת כתיב חסר, בלא ו'** (בפרשת בא שמות יג, ו. ועי' מנחת שי שמות יב, טו, שם יח, שמות כג, טו. ויקרא ב, ד. ויקרא ז, יב. במדבר ט, יא דאולי היה מסורת שלהם מצת חסר. ועי' הערה הבאה), **דעד לא שראן אינון יומין עלאין רזא דו'**. (וכן פירשו בוורה ויצא קנו, א שכאשר מתחברת המלכות הנקראת מצה בזכר נקראת מצוה ככתוב כי המצוה הזאת. ולפי זה ייתכן דעיקר דיוק מצת חסר אינו ממה שזוכר חסר בתורה אלא מזה שמצה הוא מצוה בלי וי"ו וכבר רמזו חז"ל לזה במכילתא ומוכא ברש"י על פסוק ושמרתם את המצות אל תקרי את המצת אלא את המצות מצוה הבא לידך אל תחמיצנה. ועוד כתיב לחם עני וקרינן לחם עוני, שהם שני בחינות אלה עני כשהיא עניה ועוני כאשר עונים עליה דברים הרבה. עי' זוהר בראשית לג, א).

פרק ב - ירידת המלכות אחר התקדשותה לטהר את ביתה

א.

אחר שהמידה 'חג המצות' נתקדשה למה ירדה והרי מעלין בקודש?

ואי תימא כיון דהאי חג המצות אתקדש, אמאי נחתא? דהא תנינן (ברכות כח, ב דהכי גמירי, ושם נסמן) **מעלין בקדש ולא מורדין, אמאי נחתא לתתא באינון יומין תתאין?**

ב.

אחרי שהמכפר מתכפר יכול לכפר על ביתו

תא חזי: כתיב (ויקרא טו, ו. שם יא. שם יז) וכפר בעדו ובעד ביתו וכו' – מאן דכפר אצטריך עליה בקדמיתא, ולבתר על ביתיה (כדאייתא בתוספתא הוריות ב, ד ועוד: מוטב שיקדם מכפר למתכפר. ובוורה ויקרא יח, ב שמתעם זה יש לבעל תוקע להיטהר טרם ראש השנה שיוכל לכפר על הקהל).

ג.

'חג המצות' התקדשה ולכן יכלה לירד לכפר על ביתה

כגוונא דא, האי דרגא שארי לאתקדשא ולנפקא בקדושא לכפרא עליה, וכיון דאיהו אתקדש בעי לכפרא על ביתיה ולאיתקדשא לון, ועל דא נחית לתתא לקדשא ביתיה.

ד.

ביתה מתקדשת על ידי ישראל שלמטה

ובמה מקדש לון? בישראל לתתא.

פרק ג - ספירת העומר הוא הכניסה לימים עליונים

א.

אחר שהם מתקדשים עולה היא למעלה להתקשר בימים עליונים.

וכיון דאלין מתקדשאן בעינן לסלקא לעילא.

דהא כד ביתא דמטרוניתא אתקדשת, כדון סלקת לעילא לאתקשרא באינון יומין עלאין לעילא.

ב.

ספירת העומר בעמידה לפי שהוא בימים עליונים

ועל דא אנן עבדין חושבנא בקיזמא על קיימין (פי' סופרים ספירת העומר בעמידה, כמובא בטושו"ע או"ח סימן תפ"ט סעיף א' משם הרא"ש והרמב"ם, והביא רא"ש אסמכתא לזה דכתיב מהחל חרמש בקמה וקרינן בקומה), בגין דאינון יומין עלאין אינון.

ג.

כל ימים עליונים בעמידה שהוא דרך הזכר ולשבח עולם הזכר

וכן בכל זמנא דעאל בר נש לאינון יומין עלאין בין בצלותא (כלומר בתפילה

העמידה, ע"י זוהר חיי שרה קלב, ב. זוהר במדבר קב, ב דתפלת מיושב בסוד תפלה של יד ותפלת מעומד בסוד תפלה של ראש), **בין בשבחה** (אולי בקדושה הנאמרת בעמידה, ע"י זוהר תרומה קלא, ב – קלג, א בענין קדושה דמיושב וקדושה דמעומד), **אצטריך לקיימא על רגלוי, ירכין וגופא כחדא**.

דתמן ירכין וגופא לקיימא כדכורא בחיליה ולא כנוקבא דארחא למיתב.
ועוד בגין שבחה דעלמא עלאה.

ד.

נשים פטורות מספירת העומר לפי שהוא בעולם הזכר

ובגין דאיהו רזא דדכורא נשין פטורות מחושבנא דא ולא מחייבן למימני בר דכורין (כשימת הרמב"ם תמידין ומוספים ז, כ"ד ורוב הפוסקים דהוי מצוות עשה שהזמן גרמא, ולא כהרמב"ן קידושין לג, ב שספירת העומר אינה מצוות עשה שהזמן גרמא וכן דעת מהר"ם חלאווה), **לאתקשרא כל חד כדקא יאות**.

ה.

יראה כל זכורך בברית שהוא הזכר

כגונא דא (שמות כ"ג, יז. שמות ל"ד, כ"ג. דברים מ"ז, י"ז) **יראה כל זכורך – דכורין ולא נשין, בגין דרזא דברית בדכורא איהו ולא כנוקבא**. ובגין דקיימא רזא לעילא נשין לא מתחייבן (כמ"ש במשנה חגיגה א, א שנשים פטורות מן הראיה).

ו.

כל אחד מימים עליונים נותן קדושה ליום מן התחוננים הנקראים שבוע

ורזא אולפינא הכא, דבכל שבעת יומין מאלין עלאין נמלא קדושתא יומא חד דאלין תתאי.

והאי תתאה אקרי שבוע דאתקדש בשבע יומין עלאין, וכן בכל שבועה ושבעה מאינן חמשין יומין, עד (ויקרא כ"ג, מ"ז: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום) **ולא עד** (–בכלל, כפירוש רש"י שם).

ז.

כאשר נסתיימו מ"ט ימים לקח כל שבוע יום.

וכד אשתכחו ארבעין ותשע יומין עלאין, אשתכחו לתתא שבע יומין דאתקדשו בהו, וכל חד אקרי שבוע (דברים ט"ז, ט: שבעה שבעת תספר לך. שבוע בו"ז המרמו לתפארת) דעאל באינון שבע (ויקרא כ"ג, ט"ז: שבע שבתות תמימות. שבע בלא ויו המרמו למלכות).

ח.

תמימות לשון נקבה שהם בעולם הנקבה

ועל דא כתיב (ויקרא כ"ג, ט) שבע שבתות תמימות תהיינה – בגין דאינון נוקבין נקט קרא לישנא דנוקבי (פי' שבועות הם לשון זכר ככתוב שבעה שבועות ולכן אנו אומרים שבוע אחד ולא שבוע אחת ע"י מג"א או"ח תפ"ט, ס"ק ה. והוא רומז לימים העליונים שהם בזכר כנ"ל אות ו'. אבל שבתות לשון נקבה ולכן כתיב שבע שבתות תמימות תהיינה הכל לשון נקבה ואל שבע שבתות נמשכים שבעה שבועות)

פרק ד - חג השבועות הוא השראת החמישיים

א.

חג שבועות על שם ימים הנקבות ששרו עליהם ימים העליונים.

וכד אתקדשו בהו, וביתא מתקנא לאתחברא אתתא בבעלה, כדין אקרי (דברים ט"ז, י) חג שבועות – מאינון נוקבי דשארן עלייהו אינון יומין עלאין ואתקדשו בהו.

ב.

שבועותכיסם שלכם כי בשבועות המלכות נטהרו ישראל

ובגין כך כתיב (במדבר כ"ח, ו) בשבועותיכם – אינון דלכון, ולא כתיב בשבועות. בגין דהכי נמי מתקדשן ישראל לתתא עמהון.

והמשכילים יזהירו

אנפין (שוחר טוב תהלים י"ב, ז על פסוק
 מזוקק שבעתיים שיש בתורה מ"ט פנים טהור
 ומ"ט פנים טמא).

וכדין ההוא יומא עלאה, יומא
 דחמשין, באתערותא דלתתא אפיק
 אורייתא – כללא דמ"ט אנפין.

ג.

ביום החמישים שורה היום העליון על
 מ"ט פנים של התורה

ועל דא כד מטון לתשע וארבעין
 יומין, ההוא יומא עלאה דעלייהו
 אקרי יומא חמשין דשליט על מ"ט
 יומין, רזא דכללא דאורייתא במ"ט

מקורות ומפרשים

קבלת אחרונים	שבעה של פסח ושבעה של סוכות
מגיד מישרים פרשת צו ד"ה אור לשבת ח' ניסן.	רמב"ן פרשת אמור ויקרא כ"ג, ל"ו.
תולעת יעקב סתרי חג המצות ד"ה מעם שאין גומרין ההלל.	רמב"ן פרשת ראה דברים ט"ז, ח.
אריז"ל	מעם שאין אומרים הלל גמור בשבעת ימי פסח
עץ חיים שער ל"ו פרק ב.	לפי הפשט: מעם הגמרא ערכין י שאינו חלוק בקרבנותיו, ומעם מדרש הרנינו מובא בבית יוסף ופוסקים או"ח סימן תפ"ח שמעשי ידי טובעים בים.
שער הכוונות פסח דרוש ג'. דרוש ח'. דרוש י'.	זוהר
סוד הלל גמור והלל שאינו גמור	זוהר אמור צה, ב – שאלת רבי יהודה לרבי אבא ותשובתו.
שערי אורה שער שמיני. שערי צדק השער השמיני.	זוהר תוספות לחלק ב רעז, ב.
ספר השם המדה הג' ערך הלל גמור.	זוהר חדש תרומה מג, א (קמח, א).
פרדס רמונים שער ערכי הכינויים פרק ה' ערך הלל גמור.	תיקוני זוהר כח, ב.
אור נערב חלק ז הכינויים ערך הלל.	רעיא מהימנא מצוות ספירת העומר – זוהר חלק ג צה, ב.
קהלת יעקב ערך הלל גמור.	קבלת ראשונים
סוד מצוות ספירת העומר	ספר הרמון חלק ד ענין פסח ד"ה לשבות כיום טוב ראשון של פסח
זוהר	מאירת עינים פרשת אמור כג, לו. רקאנטי פרשת אמור.
זוהר אמור צו, ב "ודא שבע שבתות"	זוהר אמור צו, א – רבי אבא ורבי חייה הוי אולי באורחא
רעיא מהימנא מצוות הקרבת העומר – זוהר	

- חלק ג צו, א (רוב דבריו מבוארים בוהר שם) תשובת בן מהר"ם חלאווה בסוף ספר שימת קדמונים על מסכת בבא קמא.
- רעיא מהימנא מצוות ספירת העומר – זוהר חלק ג צו, א (כל דבריו מבוארים בוהר תצוה כאן) שו"ת אבני נזר או"ח סימן שפ"ד
- רעיא מהימנא פנחס רנה, א דברי יחזקאל סימן מ"ה אות ד'.
- תיקוני זוהר תקנא תשסרי לה, ב דברי מלכיאל או"ח חלק ג/ סימן ה'.
- תיקוני זוהר תיקון כ"א נו, א מקראי קודש פסח ח"ב סימן ס"ז אות ב'.
- תיקוני זוהר חדש חלק ב סא, א. ביאור הגר"פ לספר המצוות לרס"ג מבוא בחלק א' אות י"ב
- חיוב נשים בספירת העומר ודעת הזוהר**
- הסוברים שנשים פטורות דהוי מצוות עשה משמרת חיים חלק א' עמ' ס'. שהזמן גרמא
- רמב"ם הלכות תמידין ומוספים פרק ז' הלכה כ"ד. ביאור דברי הזוהר לאפוקי מרמב"ן הנגלה שבנסתר עמ' 66.
- ספר החינוך מצוה ש"ו. הברעת ההלכה על פי הקבלה שו"ת רב פעלים חלק א' סוד ישרים סימן י"ב
- מאורי סוף מסכת פסחים. כף החיים או"ח תפ"ט ס"ק ט'.
- טוש"ע או"ח סימן תפ"ט. הסוברים שנשים חייבות בספירת העומר
- חידושי רמב"ן קידושין לד, ב
- ביאורים בשימת רמב"ן

ספירת העומר שיעור ב

ליגמר והדר לספור והדר יקבל תורה

הרי הושלמה אף חלק המחשבה על ידי הבקשה והדיבור, כל שכן קומת הבינה שצריכה תלמוד, ולימודנו בטעמי המצווה בפרטי הלכותיה ובסודותיה הוא חלק מקיום המצווה עצמה בקומת עולם המחשבה.

ב.

ביאור בקשת הרחמן וכו' אמרו התוספות שלכן מתפללים במצווה זו לפי שבזמן הזה שאין עומר אין הספירה כי אם מדרבנן ואנחנו מתפללים שיחזיר לנו עבודת בית המקדש ונספור את העומר מדאורייתא. סוד הדברים כי תכונת המעשה לא זו בלבד שמשלמת את קומת עולם המעשה של המצווה אלא אף מוסיפה שיהיו כל הקומות שמעליה בגוון אחר ושלם יותר. שאינו דומה הסופר למצות הקרבת העומר שהתקיימה לסופר ליום הקרבת העומר שהיתה צריכה להתקיים. ועד כדי כך שספירה שלנו אינה יכולה להיחשב לדעתם ספירה אלא הצבת זכר למקדש. והטעם כי

הסיפור והמעשה בספירת העומר

א.

כאשר הולכים הימים והשבועות ונספרים כך הולכים עניינים הכלולים במצוות ספירת העומר ונלמדים ומתבארים לנו. באשר עיקר לימודנו בסוד מצוה זו אינם לימודים על מנת לידע מה לעשות ולכוון, אף אינם בלבד לחפש מה מוסר השכל אפשר לנו להוציא מרמזי מצוה זו. אבל הם כולם השלמת קומת הבינה של מצוה זו בלבד. שכן כל מצוה ומצוה יש לה להתקיים בכל העולמות, בעולם המעשה ובעולם הדיבור ובעולם הרגש ובעולם הכוונה ובעולם המחשבה ובעולם הרצון. והרי ספירת העומר מעשה שלו חסר בזמן הזה שאין קרבן עומר וקרבן ביכורים, וכאשר אנחנו מתפללים להשלים חלקו המעשי כל ערב במצוות הספירה בבקשת הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה, שתהא אמירתנו בקשה זו כפעולה במקום מעשה ההקרבה.

ולכן נוהגים להתפלל כך באמירת הקרבנות.

ד.

וכך יהא הלימוד שלנו, לא תיאור הטעם או הגדר האפשרי של מצוות הספירה, אבל הלימוד יהא עיוני וחדשני ואקטיבי. כשם שכל יום יוסיף לנו הזכרת המקדש ציפייה פעילה וספירה פעילה שמעוררת את הנפש להיות ערה כמו בשעה שהיא עושה מעשה, כך יתואר הלימוד שלנו בקומת המחשבה והלימוד, שהוא חיפוש פעיל והרחבה פעילה של מהלכי התורה השייכים אל מצווה זו. ונפקא מינא שאי אפשר להכין מראש שבעה שבועות של שיעורים ולפרסם אותם בזמנם כי אז תהיה זו תורה של תיאור, אלא התורה הולכת ונלמדת בעת הספירה עצמה וכל שבוע נתחדשים דברים שלא היו נודעים בשבוע שקודם לכן בדיוק כפי תכונת מעשה הספירה עצמו שהוא סופר שבועות שלא היה אפשר לו לספור בזמן שקודם לכן ואי אפשר לכווץ את כל ספירת המ"ט יום ליום אחד, כי אמנם את המילים היום יום אחד שני ימים וכן עד מ"ט אפשר בקלות לומר בשעה אחת, אבל לא תהא זו ספירה מעשית אלא לימוד תיאורי בעלמא.

המעשה איננה כי אם מעשה בלבד שאז לא היה זה משפיע על קומת הדיבור והמחשבה, אבל המעשה הוא גם תנועה וכיוון של הנפש, שהנפש נעמדת באופן אחר כאשר היא עושה מאשר כאשר היא מדברת ומבינה על. המעשה הוא תנועה פעילה של חיים שהאדם בוחר ומהווה את מעשהו בו בזמן, ואילו הלימוד שאין בו מעשה הוא תנועה סבילה של תיאור החיים של אחרים או הכנה למעשה.

ה.

לא כל הלימודים ולא כל הדיבורים שווים. יש דיבור שעקימת שפתיו הוי מעשה ויש דיבור הפועל באמצעותו חלות מציאות בעולם. הספירה היתה יכולה להתפרש כדיבור שאינו אלא מתאר, היום כך וכך, ואינו פועל בספירה זו שיהא היום כך וכך. כאשר מוסיפים לה תפלה משנים בזה את התנועה של הדיבור. שכן תפלה הוא וודאי דיבור שיש בו מעשה, שכל תפלת בקשה משתדלת לשנות את העולם ומבטאת בדיבורה ציפייה להוות עולם אחר. לפיכך אע"פ שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, הרי חסר בלימוד זה את תכונת המעשה ואיננו כי אם הכללת עולם המעשה בעולם המחשבה. אבל המתפלל שיזכה להקריב עולה הוא מקריב עולה בדיבורו ממש.

ה.

והסוד כי עולם הדיבור ועולם המעשה הם תיאורים שונים של השכינה. אלא שהיא בדבר ה' שמים נעשו. כי בדיבורו של הקב"ה עבד מעשה. ובזמן שישוטטו למצוא דבר ה' ולא ימצאו הוא גלות השכינה שאין לה אלא דיבורה ואין הדיבור מגיע לידי מעשה, ואז נקרא ללא אלהי אמת שהוא כאומר ואינו מקיים. ובלשון הרב אור פנימי של השכינה הוא עשיית המעשה ואור מקיף הוא הדיבור, וכאשר המקיף סובב מחוץ לגוף כדיבורים שאינם נכנסים אל הלב אלא סובבים באוויר והבל דיבורם מסביב זהו ספירת העומר בזמן הזה. אמנם על ידי הבקשה נתקן מעט באור הפנימי כי בתנועת החסרון והציפייה הוא מהפך את המקיף הזה לפנימי מעט וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

פסח וספירה הוא ליגרים והדבר ליסבר

ו.

הלימוד הדורש זמן ארוך וחייב את תכונת המעשה שיפעל על הנפש, וודאי אינו אלא הלימוד העיוני. שכך לימדו חכמים שיש לימוד למגרס ויש לימוד למסבר. ובוודאי הלימוד שהוא למגרס נחשב מן השפה ולחוץ לגבי

הלימוד שהוא למסבר. כי העיון איננו ידיעת הסברת הטעמים והסברות, שגם זה עלול ליהפך לגירסא מן הפה. אלא העיון הוא הכנסת הנפש באופן מעשי לתוך ידיעת הדברים. ולכן בהכרח, אע"פ שמי שיש לו שכל מהיר יקצר את הזמן, אבל אין שום אפשרות לקבל את העיון הזה כידיעה מוגמרת מרבך, כי מהותו הוא העשיה שבשכל הדורש עשיית הזמן להבין את הלימוד ולסבור אותו בשכלו.

ז.

ימי ספירת העומר שהם ימי הארכת הזמן באריכות הכי ארוכה, כאשר אנחנו מבינים במבנה הזמן עצמו שהוא שבעה פעמים שבעה. כאשר רוצים במקרא לומר זמן שלם אומרים שבעה ימים שהוא חטיבה בסיסית של הזמן. וכאשר רוצים לפרט את הפירוט הכי שלם אפשרי של הזמן אומרים שבעה פעמים שבעה שהם שבעה שבועות. ונמצא הוא בוודאי מתייחס אל חלק הלימוד הדורש את הרחבת הזמן באריכות הכי מפורטת האפשרית. וכאשר משווים זאת אל ההתחלה שהוא היום האחד של פסח שהתקיים בטרם הספירה, אפשר לומר כי הפסח וספירה הוא הסדר של לעולם ליגמר איניש והדר ליסבר. בפסח מראים ביום אחד את כללות הדברים, ובספירה לומדים אותו בעיון. וכך הוא היחס הראוי

ומובנים בשכלנו שיש שיגידו שזה מין גאות ויצר, ובשבעות מקריבים חמץ ומצה ביום מתן תורה.

ירידה למהרה לצורך עליה

ט.

לפי שלימוד הספירה הוא התקדמות אמיתית כמו הספירה עצמה, לכן יש לראות כיצד אין טעם אחד ומהלך אחד לימי הספירה. אלא שבוע הראשון של ספירה יש בו כוונה כזו ובשבוע השני מתחדשת כוונה אחרת נוספת עליה. כאשר למדנו בשיעור הקודם איך צורת המצוות פושטות ולובשות צורה ומה שהיה חמץ ומצה נעשה חדש וישן. כך הספירה עצמה פושטת ולובשת צורה. כי השבוע הראשון של ספירה כולו היה לימוד הירידה שאחר העליה הגדולה.

י.

וביארנו אותה על פי הזוהר כיצד נקודת הראשון הראשונה הוא שלא לשמה אבל היא נסמכת על דעת אחרים שהוא הלשמה, ואחרי שמבטלים את דעת השלא לשמה לדעת אחרים בנגלה עליהם מלך מלכי המלכים אז אפשר להמשיך בכל שבעת ימי חג

בין הלגמר ובין הלסבר שכן סיפרו על אמורא שלמד את גירסת הספרא בשלשה ימים וסברה בשלשה חדשים הרי שהעיון אורך לפחות שלשים פעמים כמו הגירסא, ובהרחבה יתירה הוא אורך מ"ט פעמים כמו הלגרוס.

ח.

ורמוז כל זה בהבאת העומר שעורים מן הקלוי, שהוא הנקרא גריסין בלשון חז"ל. וכל עיקר לשון גירסא נובע מן הדימוי אל החיטים או השעורים הנאכלים כמות שהם עם הקליפה. שהלומד את המילים מבלי לפתח ולהעמיק בהם נקרא כאוכל גריסין, ואמרו מכניסים את העומר בריחיים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון מנופה ב"ג נפה. ושוב משך כל ימי העומר טוחנים ומגפים ואופים את התורה הזו שהתקבלה בגרעינה כגריסין ביום הראשון של חג, עד אשר ביום מתן תורה הוא חג השבועות מביאים ממנה לחם נקי שהוא היות התורה מפותחת בכל הדרה ועיונה. ובדומה לזה הוא כלל ענין חמץ ומצה שהמצה מצומצם ואינו מראה את עצמו בפירוט, והוא המעבר הראשון לשם גירסא. ובתורה צריכים להיות חמץ ומצה שיהא גירסא והדבר למסבר ויכניס בו שאור שכך אמרו אלמלא יצה"ר לא הוי חדוותא דשמעתא, וכל עיקר טורח העיון הוא שיהיו הדברים מתקבלים

העיון הוא ירידה מן הכלל המלהיב אל הפרטים

י.ב.

ונאמר כי כל כניסה אל לימוד העיוני נרגש בשם ירידה. וכך אנחנו מכנים אותה בדימויים לקוחים מן הירידה, כמו הלינה ב'עומקה' של הלכה, הנחיתה לעומקא דדינא, אומרים אנחנו נתיישב ללמוד ולא נעלה ללמוד. וחופרים אנחנו בקרקע התורה להוציא ממנה מים. ולא לימוד העיון הנגלי בלבד אלא אף לימוד העיוני במעשה מרכבה, שהוא עיקר הלימוד וודאי, אף הוא נרגש בשם ירידה, שכך כינוהו בעלי הסתרים בשם יורדי המרכבה. ולא כדברי הטועים שבמעשה מרכבה אין עיון ופלפול וחקירה וטורח ההבנה וטעות וחזרה ומחלוקת, כאשר כבר הכה על קדקדם רבינו הרמ"ק בכמה מקומות. אלא כשם שעיקר לימוד הנגלה הוא הסברת הדברים אל המוח והלב, ואכן ישנם כאלה שמטעמים הנדמים להם 'פרום' יתנגדו לכך, כך הרבה יותר מתנגדים לכך כאשר מדברים במעשה מרכבה ויאמרו לימוד זה צריך שיהיה בלי קושיא ופירוק ובלי הבנה. אלא אדרבה עיקר מאמץ העיון הוא במעשה מרכבה ועל זה אמרו בספר הבהיר שהוא דרך חיים תוכחת מוסר

המצות ולטהר את כלל המעשה על ידי השלא לשמה, עד שבחג השבועות נבוא לשמה מצד עצמנו. והנה כל התנועה הזו היא תנועת השבוע הראשון של ספירה, הנרגש אצלנו יותר בשבוע הראשון אחר פסח שפגה כל רושם היום הראשון שנמשכה בכל השבוע האחד, והוא בעצם הלימוד של השבוע הראשון שהוא השבוע של פסח עצמו ובו ששת ימים תאכלו מצות מן החדש, זהו ציור הספירת העומר בגוון זה של ירידת המלכות לטהר את ביתה אחר אשר הוטהרה במים העליונים, והוא ציור ראשון של היום שבוע אחד לעומר.

י.א.

אך הלא ירידה זו איננה ירידה לשם ירידה בעלמא, אלא ירידה לצורך עליה. שכן בוודאי מעלין בקודש ואין מורידין וכל מה שתיארנו בשם ירידה אינו אלא לפי שהוא נראה ונרגש כך, כי האהבה הגדולה של הרגע הראשון כיסה על פשעי השלא לשמה, אבל בוודאי מנקודת האמת היתה זו הפתיחה מן המדרגה התחתונה, וכל משך הספירה אינו אלא עליה אחר עליה עד שנבוא לשמה. ולפיכך צריכים לתאר היטב בגוון חדש מהו ירידה זו וכיצד ירידת המלכות נרגשת בשבוע השני ומה הוא מדרגת ומקום העליה שהיא עולה אליה.

שהתורה טובה אבל בפרטי פרטיות הרי הוא אומר על קטע זה שאינו מובן וישתדל להבינו בדיוק כאילו לא היה מאמין בתורה כלל.

יז.

ואמנם ירידה זו הכרחית לכל מי שרוצה לבנות את ארמון התורה בשלימותה. ומי שירצה להישאר תמיד במבט הכללי המלהיב והמשמח לא יזכה לתורה לעולם. למה הוא דומה למה שהמשיל הזוהר במקום אחר מי שירצה לגרוס את החיטים בקליפתם כי יאמר מה לי לפגוע במעשה בראשית הקב"ה ברא את החיטה ככה ואני לועסה ככה. אומרים לו שוטה שבעולם בשביל כך ניתנה הדעת והמלאכה לאדם שיזרה וינפה ויזרוק ויטחון וילוש ויאפה עד שיאכל פת כבן אדם ולא גרעין חיטה כבהמה. ולא זו בלבד שלא האמנת יותר כאשר אכלת את התורה בגרעינה אלא אף כלל לא נכנסת לסודה.

יח.

וכל בנין מתחילה מתוכנית גדולה ויפה, הולכים אל הארכיטקט והוא מצייר בדמיונו ובתרשימו את מראה הבנין הנהדר שייבנה. אבל אז צריכים להתחיל לבנות. והבנין הוא בהכרח היסח הדעת מן התמונה

שאינו אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם.

יט.

והטעם שזה נרגש בשם ירידה אינו בלבד מחמת שאפשר לטעות וכאשר טועים בדברי תורה נחשב הדבר חטא. כאשר התפלל על כך רבי נחוניא בן הקנה בכניסתו לבית המדרש שלא ייכשל בדבר הלכה, כי הכניסה לבית מדרש הוא כניסה לסכנה וצריך תפלה על כך. כל שכן במעשה מרכבה שהטעות עלולה לגרום שתצא אש מחשמל ותאכל אותו. אבל יש טעם יותר יסודי והכרחי שזה נרגש בשם ירידה. והוא כי העיון הוא בהכרח העלמת עיון מן התמונה הגדולה הכללית המסוגלת לעורר את הלב במבט גדול וחדש על התורה והעולם. ואילו כל עיון הוא פירוק התורה הגדולה לפרטים קטנים וטחינת הרים זה בזה בעיון ושאלת סתירות וקושיות עד שיצא כל פרט מבורר כשמלה חדשה. וכאשר נכנסים לעיון נרגש כאילו נאבד מעט מן השמחה הגדולה של מתן תורה, כאילו נאבד מעט מן הכובד ראש הנצרך אל לימוד התורה, שהרי בהכרח הוא מערב את דעתו, ובלמוד העיון הגמור לכאורה אין הבדל בין המאמין או האפיקורס כי שניהם צריכים להבין, והאמונה איננה נמצאת כי אם בכללות שהמאמין חושב

וטרים בדברים של מה בכך, מה שיעור הקמיצה האם הוא בדיוק ככה או ככה. או ייכנס לבית המדרש של קבלה ויראה אותם מדייקים האם מדובר בחג"ת דנה"י או בנה"י דחג"ת, ויבעט ח"ו בתורה ויאמר וכי את זה בקשתי, הלא ביקשתי התלהבות דקדושה וחיים מרוממים. מה אומרים לו אכן בנין מפואר ציירו לך אבל כל הבנין ההוא לערך הבנין הממשי עצמו לא היה אלא בכואה דכבואה תמונה של הבנין העתידי, בשביל לבנות את הבנין ממש צריכים לדייק בכל אות ולשים כל אבן על מקומו, ואז אכן יצא לך בפועל את הבנין המפואר ותוכל לדור בו לנצח.

יז.

אכן מטרת 'ירידה' זו וודאי אינו למען להישאר שם, כי גם זה טעות אפשרית של בני אדם המתאהבים בחילוקי הדינים ויאמר ספירת העומר אינו מצווה אחת כי אם מ"ט מצוות נפרדות, ואף בהם יש בכל אחד שנים ושלושה דינים עד שיצא לו כמה מאות מצוות נפרדות. ואכן כל זה הוא נצרך לשלב הטחינה והעיון, אך אם לא יחזור לצרפם בליבו לתמונה המרהיבה יהיה דומה למי שיברור את החיטים וינפה ויטחון אבל ישכח להכניסם לתנור לאפותם ולצרף את כל השלבים ביחד עד שיצא לחם משנה כלול בהדרו. כך

המרשימה ולכלוך הידיים באבנים ובחול ובמדידות מדויקות לשים אבן על אבן במקומה הראוי. ואילו יאמר הבנאי מה לי להתלכלך ולהיכנס לפרטי פרטים אני רוצה לעמוד מול התמונה הגדולה המצוירת על הקיר ולא להסיח דעתי מיפיו. או אפילו אם באמצע הבנין כאשר הוא צריך לדאוג שלא תצא אבן ממקומה ליד חברתה בין אבני היסוד ולהוסיף לה טיט כראוי, ייזכר על המראה המלהיב ויסיח דעתו מן החול אשר לפניו, יצא כל הבנין עקום ויתערערו יסודותיו ולא יתגשם התמונה היפה לעולם.

מז.

כך נראה האדם האומר התורה גדולה ויפה וכאשר מספרים לי עליה כמו בליל הסדר שמתמצתים את כל ההיסטוריה וכל מטרת התורה בכמה שורות ארמי אוכד אבי וכו' ולקחתי את אתכם לי לעם וכו' הרי זה מעורר את ליבי באהבת המקום ואהבת התורה. וכן על דרך משל כאשר מספרים לי על חכמת האמת בקווים כלליים ומציירים את תמונתה הכללית כיצד הקב"ה מנהיג את העולם על ידי עשר ספירות וכיצד האדם בפעולותיו מפעיל את עשר הספירות ומוריד שפע אור ויחוד לעולם, הרי זה ממלא את ליבי שמחה. ואז הוא נכנס לבית המדרש עצמו ורואה אותם שוקלים

בפני עצמו. והיינו מצוות הספירה לירד אל הפרטים ולהעלותם אחד אחד אל הכלל עד שישרה עלינו הכלל הגדול שהוא שער החמישים אחרי שבעה פעמים שבעה. שהם מ"ט פנים שיש בתורה לכל צד, והחמישים הוא התורה הכללית עצמה שנבנית על גביהם.

י"ז.

להכי כתיב שבעה שבועות תספר לך, לשון זכר דלא כתיב שבע שבועות, אלא שבעה שבועות, תספר לך למי אל עצמך, דהיינו אל מהותך נקודת המלכות שירדה לברר את כל פרטיה. ותביא את שבע השבתות שהם הנוקבין, ותעשה שיהיו תמימות על ידי השראת הוי"ו עליהם, כאשר יצורפו אל שבוע שלם. [ומעכשיו מובן סוד שאמר אמימר דמאחר ואינו אלא זכר למקדש אין צריך לספור שבועות כי בנין המקדש הוא יחוד ויו והא ואמר אמימר שבזמן הזה אין לנו אלא הירידה לעומקא דדינא ואין בידינו הלכה ברורה שהוא הדינים 'העולים' משם, ולפיכך עיקר מאמצו בספירת הימים והשבועות יספרו כשייבנה המקדש]. וזה בדומה למה שלמדנו שכתוב ושמתם את המצת בלי ויו שהוא לחם עני בלי ויו לשון עניות, וקרינן ושמתם את המצות היינו אחר שנעלה למידת הדעת לא יהיה

מי שיעיין בלבד ולא יגיע בסוף עיונו אל הלכה ברורה המצטרפת מתוך כל הקושיות והפירוקים הרי הוא נשאר עם התורה חתוכה ומפורקת ואין לו תורה כלל. ולכן צריכים לזכור שירידה זו איננה באמת ירידה ובאמת אין רוצים להישאר בתחושת הירידה, אבל הוא ירידה שהוא עליה שעל ידי בירור כל הפרטים ידע שוב לבנות את הבנין הכללי באופן מבוסס ונכון.

י"ח.

וזהו בחינת 'מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי'. וביאר זה בזוהר [ואין זה מפורש בזוהר שזהו כוונתו אבל כך יוצא לי] כי ישנם שני סוגי 'שבעה'. כאשר אנחנו רואים שבעה ימי חג המצות נחותים בערכם משבעת ימי חג הסוכות שזה אומרים בו הלל גמור ומברכים על הסוכה וזה אין אומרים בו הלל גמור ואכילת מצה בו רשות. וההבדל הוא שזה נקרא בלי וי"ו וזה נקרא עם וי"ו. כי יש בחינת שבע ימים ויש בחינת שבוע ימים. שבע ימים הוא שמפרטים שבוע אחד לשבעה ימים נפרדים שהוא אריכת טחינת פירות הזמן. שבוע ימים הוא שמכניסים לתוך השבע הזה את וי"ו [הרומז אל התפארת וי"ו שבשם שבו הימים העליונים על המלכות שבה הימים התחתונים] והיינו שעושים מן שבע ימים שבוע שלם שהוא כללות חי

הנאמרים מיושב כברכות קריאת שמע [והאמת שקריאת שמע הוא שיעור מינימום של דברי תורה כאמרם אפילו פרק אחד וכו' ולכן הוא בעצם לימוד התורה] ויש בו חלק העמידה שהוא שמונה עשרה. ויש להתבונן על סמל ועל משמעות ישיבה ועמידה זו עצמו מה הוא מסמל.

כא.

לימוד התורה בישיבה משמעותו קיפול הרגלים והרדמתם. ואמר הרב לוריא כאן בסוד קריאת שמע שזה סוד אדם כי ימות באהל אין התורה נקנית אלא למי שממית עצמו עליה שהוא סוד בשעה שאשה כורעת לילד ירכותיה מצטננות. והיינו האדם שהוא אם התורה צריך להמית את רגליו ולצנן אותם בכדי שתוכל התורה להתלבש בהם. ולעניינינו היינו כי הישיבה הוא קיפול כל החלק של הרגלים שהם המעמידים את האדם על רגליו וגורמים לו עמידה שבה יש לו הסתכלות כללית ואמונה כללית בגודל הדברים, והקדשת חצי גופו העליון בלבד שבה כלי המחשבה והתחושה אל הלימוד, תוך הבחנתם מן האמונה הכללית. וזה נקרא שממית עצמו עליה כי בוודאי המתת התאוות הגופניות אינם חכמה למי שטעם טעם תורה. אבל מי שטעם טעם יראה ואומרים לו להמית מה שנדמה בעיניו

מצה בלי טעם עני בלי אמירה אלא מצוה, ואז נקרא לחם עוני שעונים עליו דברים הרבה. וראה כי הדברים הרבה שעונים על המצה הוא בעצמו הדיבור שאומרים על לחם הביכורים בחג השבועות ארמי אובד אבי וירד מצרימה וגו'.

ספירת העומר לזכרים ולנקבות

ב.

בעוד דרך מתואר עליה זו בזוהר כעליה מן מדרגת הישיבה שהוא מדרגת האשה אל מדרגת העמידה שהוא מדרגת האיש. וענין זה יש להתבונן בו כראוי שלא לטעות בו. דרך הזוהר להתבונן הרבה על תכונת גוף האדם, ולא דרך לימוד בלבד אלא גם דרך מעשה, כי האדם בגופו נברא בצלם אלהים ועל ידי פעולות גופו הוא מצרף את התמונות העליונות של האלוהות להיות אחדים בידו וליבו. והנה מצאנו בסדרי העבודה שלנו שיש בהם שני תנוחות עיקריות של הגוף, והם ישיבה ועמידה. אשר אפשר לראותם בכללות כמו תורה ותפלה. שכן מקום לימוד התורה נקרא ישיבה. ועיקר התפלה נקרא תפלת העמידה. ואף אפשר לפרט בתוך התפלה עצמה שיש בה חלקים

אינו מבטא את היפך הישיבה.

בג.

פשט דברי הזוהר שליל פסח הוא מדרגת המלכות הנקראת נקבה. ולכן אף הנשים חייבות בארבע כוסות שאף הן בכלל הנס. וספירת העומר הוא מדרגת התפארת הנקרא זכר, ולכן הוא בעמידה שהוא מדרגת עולם הזכר ולכבוד המדרגה העליונה שיעמדו בו. ולכן חייבים בו הזכרים בלבד לא הנקבות כדין כל מצוות עשה שהזמן גרמא. ושכועות הוא מדרגה שלישית שהוא הבינה העולה על התפארת והמלכות ומייחד אותם כראוי. [ולא נסדרו ככה סדרי הכוונות לפי פשוטם וצל"ע]. אך המתבונן בעיקר דברי הזוהר בסוד העמידה שדיברנו יראה שאין העמידה חלק העליון בלי התחתון אלא אדרבה העמידה נקרא גוף וירכין כחדא. והיינו אין ענין ימי העומר להתנתק מן הפסח ולעלות משם אלא להעלות את הפסח לשם. ולדרכנו אם המלכות הוא הסתכלות הכללית בלבד הגירסא הקודמת אל העיון, הרי אותו החומר עצמו צריך להסברה ועיון. ולא עוד אלא שהוא הנקרא ירידה דהיינו ירידת המלכות דהיינו הירידה אל הפרטים, ובצד זה אפשר לכנות דווקא את ספירת העומר אל המלכות בערך התפארת שהוא הכלל האחרון המושג בחג השכועות.

יראת שמים והסתכלות כללית מאד זה וודאי מסירות נפש אל התורה. [ויש בכל זה ערכים הפוכים שצריך להתבונן בסברתם ולא על הסמל בלבד שכן מה שאנחנו מדברים עליו בתור ביטול העמידה אפשר לכנותו מצב הרגלים עצמו, וצריך המעיין להתבונן תמיד אם הכוונה על הרגלים עצמם שכמו נעלמו או על איזה מדרגה של מוחין יש בזה]

בב.

העמידה לתפלה הוא מתוך דברי תורה. כלומר עמידה היא היפך הישיבה. הישיבה הוא חתיכת הגוף לשנים. כאילו נאמר יש עמידה והיפכו הגמור הוא שכיבה שהוא תנוחת המת והישן והישיבה ממוצעת ביניהם שחצי גופו מת וחצי גופו חי. והעמידה אם כן הוא היפך השכיבה בלב. אבל האמת הוא שיותר ממה שהעמידה הוא היפך השכיבה הוא היפך הישיבה. כי העמידה משמעותו שגופו כבר לא נחלק לשנים. שהרגלים שלו וכלי הדעת שלו עומדים בקו אחד. והיינו יש לו מבט כללי שכולל את הפרטים הוא הבין את גדלות ה' על כל פרטיו בקריאת שמע ועכשיו הוא נעמד לכלול כל זה בתפלה בהתלהבות ויראת הרוממות. ובזה נבדלו בני אדם ממלאכים שרגליהם רגל ישרה ואין להם אפשרות ישיבה, ונמצא עמידתם

כד.

אמר המג"א אחר שהביא דעת הזוהר שאין נשים חייבות בספירה דמכל מקום כבר קיבלוהו עליהו חובה. והמנחת חינוך תמה עליו מה קבלה לחובה שייך בכאן. אבל לפי הסוד הוא שכל עיקר סוד הספירה הוא שהמדרגה הנקרא אשה תקבל עליה את חובת העיון ותיספר בספירת העומר ולפיכך שפיר אמר המג"א שהאידנא שוויהו עלייהו חובה ויוכללו בברכת הספירה.

ונמצא עומק סברת הזוהר איננו לשלול את הנשים מספירת העומר אלא אדרבה לחייב אותם, כי אינו אומר שיש משהו במדרגת הנוקבא המפריעה לספירת העומר, אלא שספירת העומר צריכה גם אל מדרגת הזכר להעלות אליה את הנוקבא. ולפיכך תמיהני על מפרשים שרצו ללמוד מכאן שאין לנשים לספור ספירת העומר ממידת חסידות כי אין זה עולה מתוך הסברא ולהיפך. ויפה

